

JOAN
ESCALÉ I BOSCH

EXCURSIONS A
**FORADADES,
FINESTRES i
PONTS** NATURALS

CATALUNYA

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	8
1. Foradada del Montsià	12
2. El pont Foradat i foradada al Morral Desplegat	16
3. Foradades i finestres al barranc de la Vall	20
4. L'Areny - Mare de Déu de la Roca	24
5. Foradada de Llaberia	28
6. L'Areny: Mare de Déu de la Roca	32
7. Pont natural del Montsant	38
8. Foradada de Capafonts i pont de Goi	44
9. Foradada de Mont-ral	50
10. La Foradada de Prades	54
11. La Foradada de Bruguers	60
12. El pont de l'Arcada d'Olesa de Bonesvalls	64
13. El pont foradat del Bruc	68
14. La roca Foradada de Montserrat	74
15. Hospital de Sang	80
16. Morral del Drac	86
17. La roca Encavalcada	92
18. Foradada del Pujol de la Mata	98
19. El pont Trencat de les Arnaules	102
20. Foradada de Cantonigròs	108
21. Roca Foradada o cova de les Dues Boques	112
22. Foradada i arc de Portitxol	116
23. Cova dels Lladres	122
24. El pont del Coll	128
25. El pont Cabradis i la foradada de Josa	132
26. El pont de l'Afrau	136
27. Foradada del Claper	140
28. Roca Foradada de Pi	146
29. Finestra de Sant Gervàs	150
30. Arcs del riu Malo	156
INVENTARI DE LES FORADES	160

INTRODUCCIÓ

ASPECTES QUE CAL TENIR EN COMPTE

Les foradades, els ponts naturals i les finestres han estat motiu d'interès de l'excursionisme des dels seus orígens. Mostra d'això en són les nombroses fotografies i relats que aquests amants

de la natura ens han llegat. A tall d'exemple us reproduiré uns retalls de les cròniques que les dues primeres entitats excursionistes del nostre país escrigueren en visitar el pont natural de Bruguers, prop del castell d'Eramprunyà. La primera, de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, és de l'any 1877 i està recollida en el primer volum de les seves Memòries, en què, anant a visitar el castell, ens diuen el següent: "Seguirem un camí que sols condueix al mitj d'una bosquina, y, perduts per la aspre serra, no tinguérem altre recurs que passar entre mitj d'herba y bardisses, punxant-nos aquí y cayent allà, quant de sobte 's presentá á nostra vista lo més fantástich quadro. En la rápida costa s'alsa imponent y magestuós un atrevit arch natural després algun dia de las penyas de la cima..., realsant bon xich l'efecte una fonalada molt rica en vegetació; al ser tan agradablement sorpresos, sortí de nostres cors espontáneament un crit d'alegría, y nos felicitárem d'havernos perdut. Contemplárem una bella estona aquell magnífich efecte, tornant á empendre'l camí coberts per espesa herba fins prop los murs del castell ahont arribárem sens cansarnos perquè 'ns alenava l'amor á las cosas de la terra".

L'altra és la del *Butlletí* de l'Associació d'Excursions Catalana, de l'excursió col·lectiva que feren l'any 1879 al mateix castell, on ens descriuen també l'arc natural que hi ha als seus peus amb els següents termes: "A poca distancia de la ermita y en la rápida pendent de la montanya s'apoya una penya despresa algun jorn dels marges superiors. Forma un arch, y son visatje es tant capritxós com no l'haje somiat may la imaginació més creadora. Sas desmesuradas proporcions y la soletat que allí regna son circunstancias que ajuden á la grandiositat del espectáculo. Al fons y servint d'horitzon á la llum del arch campeja una fonalada d'exuberant

El pont natural de Bruguers o roca Foradada.

3 FORADES I FINESTRES AL BARRANC DE LA VALL

El Port és, de ben segur, la serralada que conté més finestres, arcs, forats i ponts naturals de Catalunya. La seva extensió i composició calcària ho facilita. El recorregut us permetrà penetrar-ne o rodejar-ne cinc. Coneixereu la Vall, una de les conques més àmplies del Port.

Per començar haurem de refer la pista per on hem vingut tot gaudint de les belles vistes del rocam del Racó dels Capellans, passant per la Caseta de Misèria fins al pont de fusta que travessa el torrent [1,3 km | 463 m | 18 min]. Un cop a l'altra riba travessarem el canal que recull l'aigua cap al poble i ens endinsem per la llera d'aquest barranc secundari; trobem de seguida una bifurcació i prenem el camí de la dreta per arribar de seguida a l'encantador Racó d'en Marc [1,6 km | 28 min], amb un degotall que forma un bassiol, unes balmes i una agulla, rere la qual continua el camí.

Tot pujant, de seguida trobem un trencall amb un pal indicador [1,86 km | 31 min]. Abans de seguir cap a l'esquerra pujant, baixarem a la dreta, ja que tenim a tocar el Forat de la Vella, l'arc natural més gran que veurem avui. Cal gaudir-ne i aprofitar els emmarcaments que ens ofereix des d'una banda i l'altra. Retornarem enrere per seguir amunt i travessarem la primera tartera amb roca menuda (2,10 km). El camí va fent llaçades amb restes de parets de pedra seca. A l'arbrat hi domina la pinassa i les alzines; a l'estrat arbustiu hi trobem el boix i algun margalló, l'única palmera autòctona del país que s'ha utilitzat tradicionalment per fer objectes: cabeços, estores... i també se'n menja l'ull tendre. Al poble hi ha un museu que us permetrà conèixer-ne millor l'aprofitament.

□ GUIA PRÀCTICA

PUNT D'INICI: Cal dirigir-se a Mas de Barberans (Montsià) i, anant en direcció a la Sénia, entre el km 12 i 13, agafar un trencall a mà dreta per endinsar-nos, uns sis quilòmetres, primer per asfalt i després per pista, fins a l'àrea de lleure de la Vall, un espai ben equipat amb taules i aigua. Trobarem indicadors per arribar-hi.

DIFICULTAT: Mitjana, cal saber moure's per pendents i terrenys rocosos.

DESNIVELL: 890 m.

DISTÀNCIA: 10,30 km.

TEMPS: 4 h 54 min.

MAPA: El Port. Escala 1:30.000. Ed. Piolet.

Foradada del Castell de l'Airosa.

Forat de la Vella.

Passem per un punt que ha estat obert barinant amb unes estagues que ara no aguanten cap barana; a l'esquerra, una agullola. Arribem a una mena de collet on el camí comença a baixar [2,52 km | 58 min]. A la dreta hi tenim una triada ben bonica: rocam, balma i forat —una síntesi de l'excursió—; podem pujar-hi a treure el cap. Ara cal parar atenció, perquè hem d'agafar un camí secundari cap a mà dreta, marcat per una fita (2,6 km), que ens permetrà no repetir gairebé res de l'itinerari. Està estassat i arranjat, cosa que és d'agrair. Durant un tram segueix la

carena i després se'n separa cap a la dreta. A 3,53 km hem anat pujant molt [850 m | 1 h 26 min]; estigueu alerta, ja que a uns trenta metres del camí podreu gaudir d'una simpàtica finestra arrodonida —un marc molt bonic de la vall dels Tacons [40,752488-0,33841]—, que us quedarà a pocs metres a l'esquerra del camí.

Aviat trobem un camí que puja del poble i s'entronca amb el nostre per la dreta [3,76 km | 1 h 42 min]; evidentment seguirem per l'esquerra, amunt. Mentre pugem podrem gaudir de la floridada de la sàlvia (flor lilosa) si hi som a la primavera,

és clar. A la dreta veiem un penyal; és l'Embotairell amb una finestra. Si us agrada fer cims, val la pena que us hi arribeu, perquè és accessible i té molt bones vistes, entre d'altres, del Delta. Ens hem d'orientar sense camí vers la collada que ens en separa i després anar a buscar la finestra que hem vist des de lluny. La travessarem per dins, perquè és un dels pocs punts flacs que té per accedir fins al cim; retornarem pel mateix lloc fins al camí que estàvem fent (2 h 21 min).

Si seguim el track que us ofereix el llibre, accedireu al cim voltant el rocam per la cara est i baixant per la finestra. Un pal indicador ens diu que Mas de Barberans ens queda a cinc quilòmetres. Aviat entronquem amb un camí que ens arriba per l'esquerra i seguint amunt arribem a la bonica finestra del castell de l'Airosa [4,98 km | 2 h 30 min], segon punt més alt que farem avui. El cim que queda a sobre és més alt, però per accedir-hi amb seguretat és aconsellable dur material d'escalada; tot i que són passos de III grau, el descens és molt exposat si no es munta un ràpel.

Iniciem el retorn fins al punt d'entroncament dels dos camins, per seguir cap a la dreta. El sender inicialment carenejarà, per girar decididament cap a la dreta. Anem trobant bells exemplars de pinasses enmig d'uns herbeis que ho entapissen tot. La vista de la zona dels Tascons és molt i molt suggeridora, perquè algunes agulles prenen formes ben singulars. Arribem al trencall n hem de decidir si retornem cap al Racó d'en Marc o seguim endavant vers la roca Xapada per un sender amb marques vermelles.

El camí va pujant, força carener. En algun punt podem veure, vers el nord, la vista del Mont Caro (el punt més alt del Port). Abans d'arribar al punt més alt de la jornada, veiem la vall i la pista que la travessa. Al fons, tancant-la, l'agulla de la Joca i els fajos que baixen per les seves canals, que amb el seu color tendre contrasten fortament si hi som al mes de maig. Vorejant la roca Xapada, que

ens queda a l'esquerra del camí, veurem que té una finestra. Fa diverses puntes, però la més alta és la més accessible. Per pujar-hi, arribats al coll, ens separarem uns metres del camí [7,12 km | 3 h 40 min | 1.002 m]. Trobem tulipes silvestres entre el rocam del cim. A partir d'aquí començarem el nostre descens d'avui.

Tot seguit trobem una canal-tartera que s'aboca a la banda nord, però no l'hem de seguir, sinó que hem de continuar per la solana en fort pendent. Al cap de poca estona, arribem al que aquí al Port en diuen escaletes, i que solem esmentar com a canal. Fa una mica de respecte, però posant-hi atenció es baixa bé. Sorpren com s'ha anat a trobar aquest camí per poder fer aquesta ruta circular! Seguirem baixant en fort pendent fins a arribar a la pista [8,05 km | 4 h 30 min] per seguir-la cap a l'esquerra. En un revolt on hi ha un gran exemplar de Margalló [9,16 km | 4 h 43 min] veurem que surt un camí marcat que puja directament cap a la roca Xapada. A 9,33 km ens arriba una pista per la dreta; seguim baixant cap a l'esquerra fins a trobar l'entrador que ens portarà a l'àrea de la vall on hem començat el recorregut.

Finestra en els crestalls de la pujada.

INVENTARI DE LES FORADADES, PONTS NATURALS I FINESTRES DE CATALUNYA

Adjuntem un inventari, no exhaustiu, de les foradades de les quals tenim notícia fins a l'hora present. Aquesta relació l'hem elaborat a partir del treball publicat al blog *Sarawak*, obra de Jordi Lloret i Montserrat Ubach. De la llista inicial n'hem tret una quinzena i n'hi hem afegit més de vuitanta. N'hem revisat l'adscripció comarcal, el municipi i el massís al qual pertanyen. El codi QR del final del llibre us enriqueirà la lectura amb enllaços que us en donaran més informació (no de tots, però sí de la majoria).

Hi ha massissos molt ben resseguits, com Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac o la Móra Comdal. Per tant, creiem que en el futur no hi haurà gaires aportacions noves en aquests casos. En altres casos, la llista es pot enriquir potencialment amb força més elements, com és el cas del conjunt de serres de les Terres de l'Ebre; hi estan ben representades pel que fa a les foradades més importants, però hi ha pocs elements de segona i tercera fila en comparació amb els que es recullen d'altres serralades.

Dono les gràcies a la Montserrat Ubach per autoritzar-me a publicar el contingut del seu inventari, a en David Hita per la revisió i la informació aportada sobre Montserrat, a en Joan Vidal per la de la Móra Comdal —més coneguda com les Encantades al Solsonès—, i Montserrat (Collbató), a en Jordi Farràs per la del Berguedà i a en Josep Maria Balenyà per les foradades de Capafonts. A en Xavi Sugranyes, Antol Bernal i Pere Iglésies per les de la zona est del Baix Camp i per les Muntanyes de Vandellós en Josep Gavira.

També he d'agrair a en Joan Ramon Segura que m'acompanyés a conèixer la ruta dels Feixants la més espectacular del Montsec d'Ares.

COMARCA	MUNICIPI	ZONA o MASSÍS	NOM	Fet	Data
Alt Camp	Mont-ral	Muntanyes de Prades	Foradada Amagada (prop de lo Còdol de Santa Fe)		
Alt Camp	Mont-ral	Muntanyes de Prades	Foradada de Mont-ral		
Alt Camp	Mont-ral	Muntanyes de Prades	Foradada Petita (Los Cinglets)		
Alt Camp	Vilabella	Mas d'en Gatell-Les Solanes	Pont de la Foradada		
Alt Empordà	Cadaqués	Cap de Creus-Puig de s'Infern	Sa Cova de s'Infern		
Alt Empordà	L'Escala	Empúries-Massís del Montgrí	Arc de Portixol		
Alt Penedès	Olesa de Bonesvalls	Serres d'Ordal-Massís del Garraf	Pont de l'Arcada		
Alt Penedès	Sant Martí Sarroca	Turó de l'Artiga-Riera de Pontons	Roca Foradada de les Valls o l'Ull		
Alt Penedès	Torrelles de Foix	Urbanització La Menta	Roca Foradada		
Alt Urgell	Josa de Cadí-Tuixén	Parc Natural del Cadí-Moixeró - El Castell	El Colomer - Foradada del Castell de Josa		
Alt Urgell	Josa de Cadí-Tuixén	Parc Natural del Cadí-Moixeró-Josa	El Pont de la Guineu (Ensorrat)		
Alt Urgell	Peramola		Foradada que es veu des de Peramola		
Alt Urgell	Peramola	Roca de Corb	Pont natural del barranc de la Roca del Corb		
Alt Urgell	Peramola	Roca de Corb	Dos ponts naturals al costat de la Casa del Corb		
Alt Urgell	Peramola	Serra de Sant Honorat	Els Tres Ponts a la serra de Sant Honorat		

COMARCA	MUNICIPI	ZONA o MASSÍS	NOM	Fet	Data
Alt Urgell	Peramola	Serra de Sant Honorat	Pont de roca petit a la Serra de Sant Honorat		
Alt Urgell	Perles	Perles	Pont del Coll		
Alt Urgell	Tuixén	Port del Comte - Coll de Port - Mirador	Agulla de Coll de Port o Agulla Estrambòtica		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Agulles	Cova de l'Agulla Manolito García (bloc recolzat)?		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Agulles	Pou de la Portella		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Ecos	Foradada entre l'Agulla de l'Avenç i l'Ajaguda (escalada)		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Ecos	Foradada a l'Agulla Ajuda (escalada)		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Ecos	Foradada a Agulla de l'Avenç (escalada)		
Anoia	El Bruc	Montserrat - El Camell de Sant Jeroni	Forat Camell de Sant Jeroni (Gepes)		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Els Pallers	El Gerro (La Nança)		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Els Pallers	La Tisoreta		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Els Ecos	Forat al coll entre la Salamandra i la roca Veïna de l'Esquerra de la Salamandra		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Els Ecos	Forat a la roca Plana dels Llamps		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Els Ecos	Pont de roca Agulla Albert Zanini		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Freres Encantats	Boleta Foradada		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Serrat de la Socarrada	Roca Foradada del Serrat de la Socarrada		
Anoia	El Bruc	Montserrat - Torrent de la Coma dels Naps de Baix	Túnel del camí del Torrent de la Coma dels Naps de Baix		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Ecos-Serrat del Cabrit	Pont del Serrat del Cabrit		
Anoia	El Bruc	Montserrat-Freres Encantats	Forat al torrent del Lloro		
Anoia	El Bruc-Castellolí	Serra Roques Blanques	Pont Foradat		
Anoia	Piera	Can Mata	La Foradada de Piera		
Anoia-Bages	El Bruc-Monistrol	Montserrat-Agulles	Roca Foradada de la Cadireta		
Bages	Manresa	Torrent de cal Rena al Raval de Manresa	Pont de les Arnaules o pont Foradat		
Bages	Marganell	Montserrat-Els Ecos	Pont de roca a la roca de la Font del Llum (roca recolzada)		
Bages	Marganell	Montserrat-Canal del Moro-Serrat del Duc	Pou de la Canal del Moro		
Bages	Marganell	Montserrat-Paret de Sant Jeroni	Forat via Ni oblit, ni perdó!		
Bages	Marganell	Montserrat-Serrat del Moro	Pont de roca inici via Mas-Brullet (roca recolzada)		
Bages	Monistrol de M.	Montserrat-Roques del Forat del Vent	Foradada de les Roques del Forat del Vent		
Bages	Monistrol de M.	Montserrat-Vessant Est Paret de Santa Cecília	Roca del pont Natural		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Cova foradada de la Falconera (o Foradades de la Falconera)		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Arcada de la Vall		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Cova del Muronell		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Encavalcada dels Traginers / Foradada de l'Agulla dels Traginers		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada de la Font de la Guineu (roques de la Coca)		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada de la Barraca (riera de les Arenes)		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada de la Figuerota		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada de la Fontfreda (riera de les Nespres)		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada de la Sesta Forésteiga		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada de l'Hospital de Sang (enfrent de l'Hospital de Sang)		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Hospital de Sang		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada de l'U (425 m aprox. Alzina del Vent)		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada de Mata-rodona (o de la Màquina del Tren)		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada de l'Agulla central dels Traginers o Bolet dels Traginers		
Bages	Mura	Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac	Foradada del Balcó (50 m de la font de l'Hort)		